

Informatieblad N13.01 Vochtig weidevogelgrasland

Wat is natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland?

En nadere uitleg over de Kwalitatieve Verplichting (KV).

In dit document vindt u meer informatie over het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland. Wij geven u meer uitleg over deze term en wat dat betekent voor het beheer en het gebruik van dit soort natuur. Daarna geven we meer uitleg over de bedoelingen van de Kwalitatieve Verplichting die gevestigd zal worden. Deze informatie kan u helpen bij het ontwikkelen en in stand houden van het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland en geeft u meer duidelijkheid waar u voor tekent met de Kwalitatieve Verplichting.

1. Informatie over het natuurbeheertype

a) Index Natuur en Landschap

Er zijn vele soorten natuur. Bos, heide, graslanden, etc. Om ervoor te zorgen dat duidelijk is wat er precies bedoeld wordt met verschillende soorten natuur is er een Index Natuur en Landschap opgesteld waarin de verschillende soorten natuur zijn beschreven. Alle provincies gebruiken deze Index, bijvoorbeeld in hun Natuurbeheerplan en voor subsidies voor het beheer van verschillende soorten natuur. Groen Ontwikkelfonds Brabant gebruikt de Index in haar subsidieregeling voor de realisering van het Natuurnetwerk Brabant (subsidie voor functieverandering grond en inrichting). De term 'natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland' komt ook terug in de Kwalitatieve Verplichting die gevestigd wordt na het verstrekken van subsidie door Groen Ontwikkelfonds Brabant of als u via Groen Ontwikkelfonds Brabant natuurgrond koopt. De volgende informatie over natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland kunt u vinden in de Index Natuur en Landschap (link: <https://www.bij12.nl/onderwerp/natuursubsidies/index-natuur-en-landschap/natuurtypen/n13-vogelgraslanden/n13-01-vochtig-wiedevogelgrasland/>):

- Een algemene beschrijving:
“Vochtig weidevogelgrasland omvat natte en vochtige graslanden met primair een weidevogeldoelstelling. Een goede kwaliteit kenmerkt zich door een mozaïek van verschillende beheervormen van grasland (diversiteit in maaidata, beweiding, plasdras etc.), een rijke en bereikbare bodemfauna, insectenrijkdom (‘kuikengrasland’), een open landschap met weinig dekking voor predatoren en brede, rijkbegroeide slootkanten. Heel laat gemaaide delen (na 1 augustus) zijn van belang voor de kwartelkoning, andere vogelsoorten en insecten. Het maai- en graasbeheer wordt zodanig gevoerd dat zo min mogelijk jongen slachtoffer worden van beheeringrepen. De graslanden worden bemest met organische mest om het aanbod van voedsel te verzorgen voor weidevogels.”
- Als er minder dan 35 broedparen per 100 ha van de kwalificerende weidevogels voorkomen dan wordt het betreffende grasland niet tot het beheertype Vochtig weidevogelgrasland gerekend. In weidevogelgebieden wordt minimaal één keer per drie jaar een broedvogelkartering uitgevoerd. Kwalificerende weidevogels zijn: gele kwikstaart, graspieper, grutto, kempiaan, krakeend, kuifeend, slobbeend, tureluur, veldleeuwierik, watersnip, wintertaling, wulp, zomertaling.
- Voor de instandhouding van dit type is bemesting met ruwe stalmest onmisbaar. De bemestingsdruk mag echter niet te hoog zijn; op de website van de Index Natuur en Landschap wordt een bemesting elke 3 jaar met 20 ton ruige stalmest per hectare aanbevolen, waarbij de natste delen niet bemest worden.
- Er zijn standaardkostprijzen berekend aan de hand van ervaringen van het beheer van dit natuurbeheertype op verschillende plekken in Nederland. Bij de berekening van deze standaardkostprijzen is rekening gehouden met de volgende beheermaatregelen: reguleren

waterpeil, slepen/rollen, bekalken/bemesten, bloten, maaien/schudden/oprapen, verzorgen vee, verwijderen ongewenste vegetatie, onderhoud rasters, watergangen en ontsluitingspaden. Ook is er rekening gehouden met opbrengsten uit de verkoop van het gewas. Het negatieve exploitatiesaldo is € 910,36 per hectare (dit is de standaardkostprijs voor 2024). Via de Subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL) is 84% daarvan subsidiabel.

- Voor een gedetailleerd beheeradvies wordt verwezen naar deze publicatie (juni 2018): https://www.natuurkennis.nl/Uploaded_files/Publicaties/beheeradvies-n-13-01-vochtig-weidevogelgrasland.f5eac9.pdf. Op hoofdlijnen zijn de beheeradviezen in deze publicatie als volgt:

Mozaïek:

Als het areaal van een grondeigenaar beperkt is, is het verstandig om samen te werken met de eigenaren van aangrenzende weidevogelgraslanden om samen de optimale mozaïek te creëren. Een optimale mozaïek op een totaal oppervlakte van 100 hectare kan als volgt worden beschreven:

*Maximaal 25% seizoen standweiden 2,5 GVE/ha (rundvee)
10% voorweiden <01/05 i.c.m. maaidatum < 01/07
5 verschillende gespreide maaidata (5%-1/6;10%-5/6;40%-15/6;10%-25/6;10%-01/07)
Over max. 75 m¹ perceel breedte zelfde maaidatum
75 à 85% oppervlakte bemesten met ruige stalmest
2 plas-dras totaal minimaal 2 ha / 100 ha
4 greppel plas-dras totaal minimaal 2 ha / 100 ha
2-5% totaal oppervlak water in maaiveld van eind januari tot begin april*

Maaïen

- Om geschikt leefgebied voor weidevogels te creëren is goed maaibeheer cruciaal. Maaibeheer helpt bij het 'doorwaadbaar' maken van het grasland en bij het verschrallen. Verschrallen is belangrijk om de grassendominantie te verlagen ten voordele van kruiden (kruiden zijn belangrijk voor insecten = kuikenvoedsel). Door het verschrallen kan de vegetatie lang overstaan zonder dat het op een gegeven moment van zwaarte tegen de grond slaat.
- Bij het bepalen van de juiste maaidatum is ook de aanwezigheid van weidevogels van belang. U kunt hier rekening mee houden door goed in het veld te kijken (bv ook met behulp van een warmtecamera met drones) en daar uw maaibeheer op aan te passen. Ook hierbij is de stelregel: varieer met maaidata! Verstoring van weidevogels kan al vanaf begin maart optreden. Er kunnen zich ook laat broedende vogels vestigen of door omstandigheden kunnen tweede of zelfs derde legsels optreden.
- Maai nooit meer dan 80% tot 95% (dit percentage is een range onderbouw het percentage in het projectplan). Het percentage is afhankelijk van de dooradering en omzoming van het perceel met andere structuren waar begroeiing blijft staan. Op weidevogelgraslanden is het wenselijk niet op dezelfde dag meer dan circa 75 meter breedte naast elkaar te maaien.
- Greppels dragen bij aan het leefgebied van weidevogels. Het is belangrijk dat deze greppels niet te veel verruigen of zelfs dichtgroeien. Bij het maaien/ of gebruik van de greppelfrees is het aan te raden ook hierin te faseren. Bijvoorbeeld het ene jaar de ene kant maaien en het andere jaar de andere kant van de greppel.

Beweiding

- Voorbeweiding in het voorjaar kan een middel zijn om een late maaidatum mogelijk te maken, zonder dat legering van het gewas optreedt. De veedichtheid is extensief (2 tot 2,5 GVE per ha op het perceel weidevogelgrasland), zodat er voldoende structuurvariatie ontstaat en voldoende kruiden in bloei kunnen komen. Schapenbeweiding is hierbij in het

voorjaar minder gewenst daar schapen in het voorjaar een minder gunstig effect op de kruidenrijkdom van het perceel hebben.

- Bij voorkeur wordt uiterlijk rond begin mei het vee weer uitgeschaard, omdat ook vee een verstrend effect kan hebben op weidevogels.
- Nabeweidings kan een goede maatregel zijn om de vegetatie voldoende kort de winter in te laten gaan. Afhankelijk van het voorkomen van (of potentie voor) verschillende soorten weidevogels is maatwerk nodig om wel of niet bepaalde structuurrijke vegetatie/ ruigte te laten staan, weg te maaien of kort te laten grazen.
- Kapot trappen van de zode dient voorkomen te worden, omdat daardoor soorten zoals pitrus kunnen gaan domineren.

Bemesting

- Ook bij bemesting is variatie belangrijk. Alleen ruige/vaste mest is toegestaan en bij voorkeur is deze zonder resten van ontwormingsmiddelen en/of antibiotica.
- Het bemestingsplan is afhankelijk van het al dan niet beweiden.
- Het bemestingsplan is ook afhankelijk van de kruidenrijkdom op (delen van) het perceel. Stelregel is dat bemesting met ruige mest/compost maximaal 75 kg N/ha/jr is als er sprake is van de 'onderhoudsfase'.
- Bemesting vindt plaats na de eerste snede.

Waterbeheer

- Voor weidevogels is het belangrijk dat de grondwaterstand voldoende hoog is, omdat dat invloed heeft op de bereikbaarheid van het voedsel in de bodem. Lokaal kan met stuwtjes het peil verhoogd worden. Dit zijn maatregelen die u afstemt met het waterschap.
- Plas-dras situaties in het vroege voorjaar trekken weidevogels aan. U kunt eventueel zelf met behulp van een pomp een plasdras situatie creëren als deze niet vanzelf ontstaat. Dit zijn maatregelen die u afstemt met het waterschap.

b) overige informatie

Er is een handige gids beschikbaar over de ontwikkeling en het beheer van natuurgraslanden: 'Ontwikkelen van kruidenrijk grasland'. Auteur: Wim Schippers (de meeste recente uitgave is van januari 2023).

CODE	GRASLANDTYPE	OPBRENGST (ton ds/ha)	SOORTEN (per 25m ²)	KWALIFICATIE	INVLOED MEST	INVLOED B + V
START- EN TUSSENFASEN						
00	Engels raaigrasakker	> 12	< 5	extreem soortenarm		
0	Engels raaigrasland	> 10	5 – 10	zeer soortenarm		
1	Grassenmix	8 – 10	10 – 15	soortenarm		
2d	Dominant-stadium*	6 – 8	10 – 12	soortenarm		
2	Grassenmix-plus	7 – 9	12 – 17	vrij soortenarm		
KRUIDENRIJK GRASLAND						
3	Gras-kruidenmix	5 – 7	15 – 25	vrij soortenrijk		
4	Bloemrijk grasland	3 – 6	20 – 40	soortenrijk		
5	Schraalland	< 5	> 25	soortenrijk		

TON DS = TON DROGE STOF / B = BODEM / V = VOCHT

Deze gids is onder andere hier te bestellen: <https://www.aardewerkadvies.nl/>

Het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland is te vergelijken met graslandtype 2 'grassenmix-plus' zoals Wim Schippers deze heeft beschreven. De gids bevat praktische tips hoe een grasland dat volledig uit Engels raaigras bestaat, doorontwikkeld kan worden naar type 2. In de gids staan volop plaatjes van hoe deze graslanden er dan uit zien, welke plantensoorten je kunt

verwachten op verschillende bodems en wat de (on)mogelijkheden zijn voor agrarisch gebruik. De grasopbrengst van graslandtype 2 'grassenmix-plus' ligt op jaarbasis ongeveer tussen de 7 en 9 ton droge stof/ha. Op het moment dat de gewasopbrengst hoger is dan 9 ton, dan draagt mestgift niet meer bij aan de ontwikkeling van het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland.

In deze gids wordt ook specifiek aandacht besteed aan weidevogels en het creëren van goed 'kuikenland'.

De Vereniging van Bos- en Natuureigenaren (VBNE) ontwikkelt voor haar leden een gedragscode 'soortenbescherming natuurbeheer'. In deze gedragscode staan maatregelen waarmee eigenaren van natuurgrond schade aan beschermde soorten zoveel mogelijk voorkomen. Door te werken volgens de gedragscode kunnen eigenaren van natuurgrond natuurbeheer uitvoeren zonder in strijd te handelen met de wet. Deze gedragscodes zijn er (nog) niet voor alle beheerwerkzaamheden. In plaats daarvan heeft de VBNE een richtlijn opgesteld voor het maaibeheer van gras- en hooilanden in de kwetsbare periode. Deze vindt u in bijlage 1.

Meer informatie: <https://vbne.nl/bos-natuurbeheer/wetgeving-en-gedragscodes/gedragscode-soortenbescherming-natuurbeheer/>

2. Kwalitatieve Verplichting: de bedoeling

Met de Kwalitatieve Verplichting van de provincie Noord-Brabant of Groen Ontwikkelfonds Brabant wordt juridisch vastgelegd dat u een aantal zaken moet dulden en activiteiten moet nalaten die de ontwikkeling van het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland verstoren of nadelig beïnvloeden.

Wat betreft het 'dulden' is het belangrijk om te weten dat de huidige én toekomstige hydrologie geduld moeten worden. Dat betekent bijvoorbeeld dat het aanleggen van drainage of greppels in strijd is met de Kwalitatieve Verplichting.

Wat betreft het 'nalaten van activiteiten' geldt dat sommige activiteiten altijd nadelig zijn voor het natuurbeheertype, bijvoorbeeld het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Andere activiteiten kunnen zowel nadelig als voordelig zijn, zoals maaien, beweiding en bemesting. Tot slot staat er in KV altijd een algemene bepaling dat u activiteiten moet nalaten die de ontwikkeling van het natuurbeheertype belemmert, bemoeilijkt of verhindert. Dat zijn activiteiten die niet specifiek benoemd zijn, omdat we nooit volledig kunnen omschrijven welke activiteiten nadelig zijn voor het natuurbeheertype.

Voor de activiteiten die zowel voordelig als nadelig kunnen zijn, hebben we in de KV nader omschreven wanneer ze nadelig zijn, voor zover dat mogelijk is bij het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland. Dat doen we door te beschrijven welke situaties voorkomen moeten worden. Vervolgens is het aan u als beheerder/eigenaar van de natuur om te sturen op het juiste beheer, waarbij de intensiteit en timing van maaiwerkzaamheden, begrazing en bemesting maatwerk is omdat dit afgestemd moet worden op het ontwikkelstadium van het grasland, de bodem, het seizoen, de weersomstandigheden én het weidevogelbeheer op de aangrenzende percelen. De informatie in dit document geeft aan wanneer beweiding, bemesting en maaiwerkzaamheden van toegevoegde waarde zijn voor de ontwikkeling van het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland en wanneer niet. Om zo veel mogelijk te voorkomen dat de Kwalitatieve Verplichting onduidelijk wordt door woorden zoals 'veel' of 'weinig', werken we met percentages die concreet maken wat bedoeld wordt binnen het perspectief van het natuurbeheertype. Deze percentages zijn bedoeld als richtlijnen en is het niet de intentie van de provincie om bij kleine

afwijkingen direct te gaan handhaven (zie hoofdstuk 3 van dit document). Dit staat er in de Kwalitatieve Verplichting over bemesting, beweiding en maaien:

Bemesting

Voor bemesting is duidelijk aan te geven wat u moet nalaten: bemesting (met uitsluitend ruige/vaste stalmest) is alleen toegestaan als dat ten dienste staat van de ontwikkeling van het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland. Dat betekent dat in de situatie waarin de opbrengst van het gewas meer is dan 9 ton ds/ha/jr, er niet bemest mag worden. Met andere woorden: voorkomen dient te worden dat door bemesting het ongemaaide en onbeweide areaal ongeschikt wordt als kuikenland doordat de gemiddelde graslengte in medio mei meer wordt dan een handlengte (circa 20 cm exclusief bloeipluimen). Daarbij is de maximale mestgift 75 kg N/ha/jr.

Beweiding

Voor beweiding is het niet mogelijk om in de KV kwantitatief (met getallen) aan te geven wanneer beweiding nadelig is voor de ontwikkeling van het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland omdat zoals boven staat beschreven, vaak een mozaïekbeheer wordt toegepast dat in intensiteit in verschillende periodes kan verschillen op verschillende plekken van het areaal. Daarom hebben we ervoor gekozen om in de Kwalitatieve Verplichting een meer kwalitatieve beschrijving op te nemen: *"Initiatiefnemer past enkel begrazing of beweiding toe op een manier die van toegevoegde waarde is voor de ontwikkeling en instandhouding van het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland, door het vee op het juiste moment in de juiste hoeveelheid op het Terrein aanwezig te laten zijn. Het vee mag niet meer dan 1% van de zode kapot trappen"*. Op basis van uw beheerplan en de daarop gebaseerde gunning bij een verkoopprocedure of de beschikking van een subsidie, kan eventueel een andere invulling van de afspraken over beweiding in de KV opgenomen worden.

Maaien

In de kwalitatieve verplichting staat dat er gemaaid moet worden op een manier die van toegevoegde waarde is voor de ontwikkeling en instandhouding van het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland, waaronder in elk geval wordt verstaan dat:

- nooit meer dan 80% van het oppervlakte van het gedeelte van het perceel met het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland wordt gemaaid.
- En dat bij het maaien rekening wordt gehouden met bedreigde, beschermde of karakteristieke soorten van het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland.

Omdat de ideale maaidata erg kunnen verschillen in de loop van de ontwikkeling van het weidevogelgrasland en kunnen wisselen binnen het areaal, staat er niets over de periode waarin gemaaid kan worden in de Kwalitatieve Verplichting. Uiteraard geldt altijd dat u zorgvuldig dient te handelen om het ecosysteem en de soorten die er in voor komen niet onnodig te verstoren. In dit document staat volop informatie hoe u dat kunt doen.

Doorzaaien

Het doorzaaien van het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland is in strijd met de Kwalitatieve Verplichting, aangezien dat de natuurlijke ontwikkeling van het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland op het perceel beperkt en verstoort. Een grote diversiteit aan kruiden die spontaan inwaaien of anderszins verschijnen op het perceel, zijn in de meeste gevallen de (streekeigen) kruiden waar ook een grote diversiteit aan insecten op af komt, en dat is belangrijk voor weidevogels.

3. Kwalitatieve verplichting: maatwerk, evaluatie, aanpassing en handhaving.

Het is voorstelbaar dat er in specifieke gevallen voor de juiste ontwikkeling van het natuurbeheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland maatregelen noodzakelijk zijn die in strijd zijn

met de standaard kwalitatieve verplichting. Is al voor het vestigen van de KV duidelijk dat er structureel maatwerk nodig is in een specifiek geval, dan kan dat. Uiteraard altijd naar aanleiding van de onderbouwing daarvan in een beheerplan dat goedgekeurd moet zijn door de begunstigde van de KV (provincie Noord-Brabant of Groen Ontwikkel Fonds Brabant).

Het komt ook regelmatig voor dat er eerst een fase van ontwikkelbeheer noodzakelijk is. De beheermaatregelen zijn dan tijdelijk in strijd met de KV. Het goedgekeurde inrichtings- en beheerplan waarin dit dan concreet beschreven is, geeft u de toestemming om tijdelijk deze maatregelen uit te voeren.

Het kan ook zijn dat in de loop van de jaren blijkt dat voor de juiste ontwikkeling van het natuurbeheertype (tijdelijk) maatregelen of activiteiten nodig zijn die in strijd zijn met de Kwalitatieve Verplichting. Als zich dat voor doet, dan kunt u altijd contact opnemen met de begunstigde van de KV (Groen Ontwikkel Fonds Brabant of provincie Noord-Brabant). Indien deze maatregelen goed zijn onderbouwd, dan kunt u toestemming krijgen om eenmalig of in een bepaalde periode af te wijken van de KV. Als blijkt dat er structureel iets niet goed is opgenomen in de KV, bijvoorbeeld omdat de omstandigheden op het perceel zijn veranderd, dan kan de KV aangepast worden. Het heeft namelijk geen zin iemand aan het onmogelijke te willen houden. Het aanpassen van de KV kan ook de conclusie zijn van de evaluatie van de KV die op uw verzoek na 10 jaar plaatsvindt (zie het artikel 'evaluatie' in de KV). Het is dan ook mogelijk om het natuurbeheertype aan te passen als dat de conclusie is van de evaluatie.

Als u beheersubsidie SNL ontvangt, dan is daar ook een monitoring- en evaluatiecyclus aan gekoppeld. Dit kan ook een aanleiding zijn om de KV (gedeeltelijk) aan te passen of toestemming te krijgen om tijdelijk af te wijken.

De begunstigde van de kwalitatieve verplichting kan altijd controleren of u zich aan de verplichtingen houdt. Als dat het geval is, dan is dat goed voor de natuur en verdient u een compliment! Als er wordt geconstateerd dat dat niet (helemaal) het geval is, dan ontvangt u een verslag van de constatering en wordt u in de gelegenheid gesteld hier op te reageren, bij voorkeur in een gesprek. De vervolgactie is afhankelijk van de ernst van de constatering. Het spreekt voor zich dat de vervolgactie naar aanleiding van een kleine eenmalige vergissing of kleine afwijking anders is dan naar aanleiding van een bewuste overtreding die veel natuurschade heeft veroorzaakt. Dit is maatwerk, variërend van een gesprek waarbij eventueel afspraken worden gemaakt over verbeterpunten tot een schriftelijke ingebrekestelling en een boete of een juridische procedure waarbij nakoming en herstel van de schade wordt geëist. Belangrijk bij handhaving van de KV is uw eigen handelen. Wat heeft u zelf gedaan dat in strijd is met de verplichtingen van de KV of dat al dan niet voorkomt dat er iets gebeurt in strijd met de KV. Als er door bepaalde weersomstandigheden natuurschade ontstaat op het perceel is er een ander gesprek dan als door uw materieel of vee schade ontstaat aan het perceel.

De provincie Noord-Brabant en Groen Ontwikkel Fonds Brabant willen dat uw natuurbeheer een succes wordt; voor de natuur en voor u als beheerder. Wij helpen daarbij zo veel als kan en zullen handhaven als het moet.

Bijlage 1

Gedragscode beheer van weidevogelgraslanden.

Link naar bron: [GEDRAGSCODE NATUURBEHEER](#)

Algemeen
Inhoud beheermaatregel Het gaat hier om werkzaamheden in graslanden met de weidevogelstand als primaire doelstelling. We gaan uit van graslanden waar behalve broedvogels geen andere beschermde soorten aanwezig zijn. Is dit wel het geval, dan is paragraaf over beheer van kruidenrijke gras- en hooilanden van toepassing. Bij beschermde soorten in of langs waterlopen geldt de paragraaf schonen en baggeren van waterlopen. Voor optimaal weidevogelbeheer is mozaïekbeheer van belang. Bij mozaïekbeheer is in de loop van juni niet alleen hoog ongemaaid gras aanwezig, maar ook stukken met kort gras geschikt voor foerageren. Voor het inzetten van nabeweidings verwijzen we naar de paragraaf over begrazen van natuurterreinen. Duiding belang beheermaatregel en voorzorgsmaatregelen voor beschermde soorten Met het juiste, aangepaste maaibeheer creëer je structuurvariatie in de vegetatie en daarmee schuil mogelijkheden en voldoende voedselaanbod. Dit is van belang voor bodemleven, insecten en de daarop foeragerende weidevogels en hun kuikens. Zonder maaibeheer volgt een successie naar ruigte, struweel en bos. Door maaibeheer blijven graslanden in stand voor kenmerkende weidevogels als grutto, tureluur, veldleeuwerik en kempfaan. Door de snelheid van maaien aan te passen, kan je ook buiten de ongunstige periode rekening houden met incidenteel voorkomende zoogdieren, reptielen en amfibieën. Deze zijn tussen het dichte gras niet te lokaliseren, maar kunnen zich dan uit de weg maken. Als er beschermde soorten uit deze groepen aanwezig zijn, dan houden deze zich vooral in de oeverzone en de sloot op (zie paragraaf schonen en baggeren van waterlopen). Daar is de kruidenrijkdom en variatie in bodem en structuur het hoogst. Voor de broedende weidevogels geldt dat de beheerder zoveel mogelijk buiten de ongunstige periode maait. Bij eventueel maaien in de broedperiode - in geval van mozaïekbeheer - maait de beheerder de delen van percelen waar nesten zitten niet. Wanneer laat broedende kwartelkoning of kwartels aanwezig zijn, verschuift de beheerder de maaidatum naar half augustus.

Werkkalender beheer weidevogelgrasland	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Zoogdieren												
Broedvogels m.u.v. kwartel en kwartelkoning												
Kwartel en kwartelkoning												
Reptielen en amfibieën												

Voorzorgsmaatregelen:

Altijd geldt:

1. Voer altijd de algemene voorzorgsmaatregelen uit (zie hoofdstuk 6 in de Gedragscode),
waaronder:

- Controleer kort tevoren of er beschermde soorten (zoals grondbroeders) in het betreffende perceel aanwezig zijn. Voer een quickscan uit.
 - Stel een werkprotocol op. Een format daarvoor vindt u hier: [GEDRAGSCODE NATUURBEHEER](#)
 - Wanneer beschermde vlindersoorten voorkomen, zorg ervoor dat waardplanten in voldoende mate aanwezig blijven, in het perceel zelf en/ of in de directe omgeving. De beheerder maakt een zorgvuldige afweging over wat voldoende is.
 - Aangetroffen nesten van grondbroeders en (andere) immobiele beschermde waarden worden gemarkeerd zodat die tijdens het maaien niet dichterbij benaderd worden dan 5 meter. Een zone van 5 meter rond de aangetroffen beschermde waarden wordt derhalve niet gemaaid.
 - Materieel voorzien van 'wildredders'
 - Vrijkomend materiaal lang genoeg laten liggen zodat ingevangen soorten tijd hebben om te ontsnappen en tegelijk vrijkomend materiaal snel genoeg opruimen om het uitlekken van voedingsstoffen te voorkomen.
2. Werk bij het maaien en dergelijke zodanig dat dieren kunnen ontsnappen. Dat betekent ten minste werken met lage snelheid - maximaal 7 km/uur - en van binnen naar buiten maaien bij hiervoor voldoende brede percelen.
 3. Beperk het maaien van de slootoeverzone bij lage bloemrijke vegetatie tot de 2e snede. Lokaal blijven plukken helofyten / oeverzone staan, bijvoorbeeld op koppen of in oksels van sloten. Spreid het maaien van de oeverzones in het reservaat in de tijd (over enkele weken).

In oranje periode:

4. Pas het maaibeheer aan bij aanwezigheid van kwartelkoningen en/of kwartels. Voer tot 15 augustus geen maaiwerkzaamheden uit binnen een gebied van 1 hectare rondom de roepplaats. Voer tot 15 augustus geen maaiwerkzaamheden uit als niet bekend is waar de vogels zich in het gebied bevinden.

In rode periode

5. Maai het perceel in de rode periode alleen als uit de BMP-telling/broedvogelkartering uit hetzelfde jaar of uit het voorlopen blijkt dat op het perceel geen broedgevallen van weidevogels aanwezig zijn. Voorlopen gebeurt maximaal een week voor uitvoering van het maaien.